

Pierwszy Walny Zjazd NSZZ „Solidarność” Regionu Rzeszowskiego

Latem 1981 roku w Filharmonii Rzeszowskiej odbywały się obrady I Walnego Zjazdu NSZZ „Solidarność” Regionu Rzeszowskiego, w trakcie których wybrane zostały pierwsze statutowe władze regionalnej „S” i podjęto wiele ważnych decyzji dotyczących spraw związkowych i pracowniczych.

Obrady pierwszego Zjazdu Regionalnego przeprowadzone zostały w trzech turach (pierwsza odbywała się w dniu 27 czerwca, druga w dniach od 10 do 14 lipca, a trzecia w dniach 29 i 30 sierpnia). Wydawać by się mogło, że w sumie Zjazd trwał wyjątkowo długo, jednakże, biorąc pod uwagę fakt, że były to w ogóle pierwsze w dziejach PRL całkowicie wolne obrady związku zawodowego w naszym Regionie, na dodatek związku powstałego zaledwie przed kilkoma miesiącami, do tego zakładanego spontanicznie przez tysiące pracowników z różnych zakładów pracy, reprezentujących różne środowiska i bardzo różne zawody, to ta pozornie wyjątkowa długość trwania obrad nie powinna dziwić, tym bardziej, że w trakcie ich trwania należało rozstrzygnąć wiele istotnych kwestii i rozwiązać bardzo wiele problemów. Załatwienie tego wszystkiego w trakcie jednej tury było praktycznie niemożliwe, biorąc pod uwagę choćby to, że w tamtym czasie w Regionie Rzeszowskim do NSZZ „S” należało około 200 tysięcy pracowników!

Najważniejszą, a zarazem najpilniejszą, sprawą było przeprowadzenie wyborów do statutowych władz regionalnej „S”, gdyż dotychczas władzą regionalną był Międzyzakładowy Komitet Założycielski NSZZ „S” w Rzeszowie (ciało tymczasowe), którego przewodniczącym był Antoni Kopaczewski.

Pierwsza tura WZD (27 czerwca 1981 roku) poświęcona została niemal wyłącznie kwestiom proceduralnym. Powołano Komisję Wyborczą, podzielono Region na siedem podokręgów wyborczych (Rzeszów, Mielec, Kolbuszowa, Leżajsk, Łańcut, Ropczyce i Strzyżów), ustalono zasady proporcjonalności rozdzielania mandatów do Zarządu Regionu pomiędzy podokręgi wyborcze. Ustalono liczebność nowych władz regionalnych (Zarząd Regionu – 60 osób, Prezydium ZR – 13, Komisja Rewizyjna – 9). Określono także zasady funkcyj-

nowania komisji koordynacyjnych i branżowych.

Podczas pierwszej tury zgłoszono 7 kandydatów na przewodniczącego Regionu, 158 na członków Zarządu Regionu i Komisji Rewizyjnej oraz 90 delegatów na Zjazd Krajowy. Minutą ciszy uczczono pamięć zmarłego 18 kwietnia 1981 roku Antoniego Peszki, jednego z głównych założycieli „Solidarności” w Regionie Rzeszowskim, nie tylko pracowniczey, ale także wiejskiej, a wcześniej działacza niepodległościowego i więźnia okresu stalinowskiego.

Biorąc pod uwagę ogromne zainteresowanie pierwszym WZD niemal wszystkich członków „S” w Regionie Rzeszowskim, dziwić może nieco to, że spośród wybranych 573 delegatów, w pierwszej jego turze udział wzięło tylko 491, a w dwu kolejnych turach jeszcze mniej.

Podczas drugiej tury WZD (od 10 do 14 lipca 1981 roku) wybrane zostały statutowe władze regionalnej „S”. Spośród zgłoszonych podczas pierwszej tury siedmiu kandydatów na przewodniczącego Regionu, do wyborów przystąpiło ostatecznie trzech: Antoni Kopaczewski, Stanisław Alot i Stanisław Łakomy. Przewodniczącym wybrany został przytłaczającą większością głosów A. Kopaczewski, na którego zagłosowało 2/3 delegatów. Wybrano także 60-osobowy Zarząd Regionu, 9 osobową Komisję Rewizyjną oraz 20 delegatów na Zjazd Krajowy NSZZ „S”. Warto podkreślić, że blisko połowa członków nowo wybranego Zarządu Regionu posiadała wyższe wykształcenie, około 1/3 członków była robotnikami, a 6-ciu nauczycielami.

Przyjęto strukturę organizacyjną wraz z zasadami wyboru i funkcjonowania władz regionalnej „S”, ustalając zarazem, że Związek w Regionie Rzeszowskim funkcjonować będzie pod nazwą Międzyzakładowy Komitet Robotniczy NSZZ „S”.

Powołano zespoły problemowe: ds. struktur Związku, ds. samorządu robotniczego, ds. spraw społeczno-ekonomicznych, ds. oświaty, kultury i ochrony zdrowia. Zjazd przedkładał projekt ustawy o przedsiębiorstwie społecznym i samorządzie pracowniczym (zaproponowany przez tzw. „Sieć” – złożoną z wiodących zakładów pracy), apelując do załóg pracowniczych o dyskusję nad tym projektem oraz o two-

żenie zespołów inicjatywnych dla powołania samorządów pracowniczych.

Uznano ponowne aresztowanie przez władze PRL członków KPN za naruszanie podstawowych praw człowieka; prawa do wolności i głoszenia przekonań politycznych.

Podczas trwającej ponad miesiąc przerwie pomiędzy drugą i trzecią turą Zjazdu odbyło się posiedzenie nowo wybranego Zarządu Regionu (20 lipca 1981 roku), w trakcie którego dokonano wyboru Prezydium MKR, wiceprzewodniczącymi wybrani zostali: Zbigniew Bortnik i Tadeusz Sowa, sekretarzem – Stanisław Alot, a członkami: Tadeusz Kensy, Zbigniew Sieczko, Andrzej Stachowicz, Paweł Szalaj, Jarosław Szczepański, Kazimierz Bogaczewicz, Władysław Chruszczyk, Marian Hady i Stefan Rączy.

Podczas posiedzenia Prezydium ZR delegacja MKZ Jarosław przedstawiła stanowisko załóg tamtejszych zakładów pracy dotyczące połączenia się z rzeszowskim MKR.

Trzecia tura WZD (29 i 30 sierpnia 1981 roku) miała charakter bardziej uroczysty od dwóch poprzednich. Obrady otworzył przewodniczący Antoni Kopaczewski, który omawiając sytuację w kraju uznał za najważniejsze zadanie NSZZ „S” walkę o dostęp do środków masowego przekazu oraz sprawę samorządów pracowniczych. Niemal jednogłośnie podjęto uchwałę o przyłączeniu MKZ Jarosław do Regionu Rzeszowskiego, tym samym do rzeszowskiego MKR weszło z MKZ – Jarosław: 10 delegatów do Zarządu Regio-

nu, dwóch do Komisji Rewizyjnej oraz trzech delegatów na Zjazd Krajowy. Ponieważ jednemu z delegatów z Jarosławia (Pawłowi Ostrowskiemu) urodziły się podczas Zjazdu bliźnięta, delegaci ufundowali dla nich książeczki mieszkaniowe.

Zdecydowano o przeznaczeniu kwoty 69.725,00 zł (pozostałość z akcji dla ofiar trzęsienia ziemi we Włoszech) na pomoc charytatywną w Regionie Rzeszowskim. Zobowiązano ZR do utworzenia gazety związkowej (w oparciu o bazę ukazujących się w Regionie pism zakładowych), a Prezydium ZR do wystąpienia do wojewody rzeszowskiego o powołanie regionalnego dziennika z dodatkiem kulturalnym. A Prezydenta Rzeszowa zobligowano o nazwanie jednej z ulic miasta imieniem prof. Władysława Szafera.

Ostatniego dnia Zjazdu, podczas uroczystej mszy św. w Kościele Farnym, ks. Infułat Jan Stączek poświęcił sztandar Zarządu Regionu. Poczet sztandarowy tworzyli: Janusz Loegler, Józef Konkel i Michał Stręk. W wygłoszonym kazaniu ks. Infułat ukazał związek między ideą „Solidarności”, a wiarą. Po zakończonej mszy św. pochód ze Sztandarem Regionu udał się do Filharmonii Rzeszowskiej, gdzie Antoni Kopaczewski złożył na niego uroczystą przysięgę.

Warto dodać, że następnego dnia (31 sierpnia 1981 roku) w Kościele Farnym w Leżajsku ks. prałat Józef Wójcik również poświęcił sztandar MKZ NSZZ „S” – Leżajsk.

Jerzy Klus

W pierwszym rzędzie, drugi od lewej – Antoni Kopaczewski, trzeci – Zbigniew Bortnik. fot. OA IPN w Rzeszowie